

EGERER POSTA.

HETILAP.

EGYSZERSMIND A HEVESMEGYEI GAZDASÁGI EGYESÜLET KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden vasárnapon.

Előfizetési díj: egészévre . . . 4 frt o. é.
" " félévre . . . 2 " " "
" " negyedévre . . . 1 " " "
Egyes szám ára 10 kr.

Előfizetéseket elfogad

EGERBEN a kiadó (halpiacz 239. sz.), vagy a szerkesztő a lyceumi nyomdában;
GYÖNGYÖSÖN Fehér Zsigmond gazd. egy. titoknok ur, vagy Poplan E.
könyvkereskedése; MISKOLCZON Fraenkl B. könyvkereskedése — és minden
cs. k. postahivatal.

Hirdetésekről

fizetnek minden háromszor hasábjzott sorhely
után 6, másodsorzi közzétételeknél 5, harmad-
sorzinál 4 kr; azonfelül bélyegadó fejében
minden hirdetéstől 30 kr o. é.

I. évi folyam.

12. szám.

Martius 23-án 1862.

Előfizetési felhívás.

Tisztelettel figyelmeztetjük a t. közönséget, hogy előfizetéseket elfogadunk lapunk ápril—juniusi folyamára 1 fittal, ápril—decemberi folyamára 3 forinttal. Midőn lapunk pártolását a t. közönség eddig tapasztalt nemeslelkűségébe ajánljuk, az előfizetéseket lapunk homlokán kijelölt helyekre utasítani kívánjuk.

KÖZÜGYEK. Mátra vidéke.

Ha az andornaki partról az alföld térs sikkján a Tisza felé haladva visszapillant az utas, egy gyönyörű panoráma tárul elébe, melynek kellemes változatosságán örömmel legetelti szeméit. E panorámát a Mátra ég felé nyúló K e k e s csucsával kezdi meg, s mintegy félkör alakban folytatják a belőle kiágazó kisebb-nagyobb halmok, emelkedések. Ez a Mátra vidéke.

Komoly méltóság és esend terül el az ő s hegyek fölött; mintha az volna reá írva: ne bántsd a magyart! Tövében a nemzet tősgyökeres eredeti jellegű népe lakik.

Arany kalászos sikság futja körül, melynek legelőin beláthatlan nyáj és csorda kovályog, mint egy daruesoport a levegőben.

Hegyeit lombdus erdők árnyalják be, közbe-közbe dűledező romok, a történet élő betűi, melyek a multak közzelmeit, lefolyt nehéz napjait olvastatják a jelennek, s az ő sők diesőült szellemétől regéket susog a porló kövek között bujdosó szellő.

Szirtjei kincset rejtenek magukban, s a kutató ész bámulva áll meg ennyi gazdagság előtt, melyet a természet e kedvező vidékének oly pazarul nyújt.

Völgyei üde legével, ásvány vizeivel, gyógyfürdőivel a szenvedő emberiség mekkája, hol gyógybalsamot talál a rongált egészség, s a természet szépsége s bájának szemléletén új életre lelkesül az életunt.

Dombjain barna fűrtök érnek a nap heve alatt, s szolgáltatók a világnak a hírből is eléggé ismert egri bort.

Ez a Mátra vidéke.

Ne gondolja azonban az olvasó, hogy talán apothéosist akarok írni — tollamat nem a napsugarakkal küzködő sas hordozá; mindössze a természet szépségeit bámulom, s álmélkomod bő adományain, melyekkel e vidéket oly pazarul elhalmozá.

Vagy tekintis erdeire, melyek óriás terjedelmük s bőségükre nézve egyik jövedelemforrása a vidéknek; tekintis gazdag s kintinő jóságú pala, közszen s a Mátra nemes érczi bányáira; tekintis világhírű borhegyeire, völgyeiben dusan termő földeire; tekintis a vidék tempéjére Parádra — s főnebbi soraimat gyenge árnyalatnak fogod találni.

Egy utazó, ki e vidék természetét s népének életmódját nagy érdekléssel tanulmányozá, azt jegyezte meg: hogy e nép nem örvend oly jólétnek, melynek — tekintve a természet roppant kedvezményeit — örvendenie kellene. — De hogyan — felelém, hát nem eléggé gazdag e nép; városaik falvaik — tekintve a közlekedés mostohaságát, nem eléggé virágzóak-e; a nép értelmisége nem jólétéről tesz-e tanúságot? — És ha jobban fel tudná használni előnyeit — viszonzá — még gazdagabb, virágzóbb lenne, s így nagyobb jólétnek is örvendezhetne; iparszükségeit még most felezi ugyan nyers terményeinek jövedelméből, de a jövőbe mélyebben haladva, midőn emelkedésünkkel szükségleteink látköre is szélesbedik, a mindig nagyobb mérvben előálló szükségleteket majdan hogyan fogja fedezni a jelen színvonalon maradó nyers anyag kereskedésével, ha nem fog iparkodni rendelkezésére álló most holt kincseit életre hozni, ha nem siet felkutatni azt, mi még most rejtve van előtte, ha nem tanulmányozta a módot, melylyel birtokába veheti azt, mit a természet egyesegyedül neki szánt?

E szavaknál egy gondolat-erdő támadt előttem, egyik a másikkól szövédvé, egyik a másikkól önkényt bontakozva, melyből az első: hát miért nem használják fel a természet kedvezményeit? S a mint e kérdés támadt, támad reá a felelet: mert nem tudják még megbecsülni is. És miért nem tudják?

— mert nem tanulják. Hát ninesenek elég eszközeik, módjaik ismeretek, tudományok szerzésére? ninesenek elég iskoláik? Gyöngyös, Eger gymnasiumaik, lyceumuk, jogakademiájuk nem képesek felnyitni a nép előtt a tudomány, az ismeret arcanumát? Dehogyan nem, csak hogy ezen arcanumba nem a nép, melynek sem ideje hozzá, sem hatásköre az — de a választottak pillanthatnak csak; egy szóval: tudósokat, papokat, ügyvédeket nevelnek ezek; de nem népet, melynek látköre mátol holnapig terjed, s melynek élete nem az elvont ismeretek, de a gyakorlati élet körére szorítkozik.

Szavaim igazságának bebizonyítására tekintünk iskoláinkra, s a nép ismereti kellékeire. Hány ember van, ki fiát papnak, ügyvédnek, vagy tudományos pályára szánja? Még arányt sem lehetne felállítani e tekintetben; pedig hogy iskoláink csak ilyeket nevelnek, az bizonyos; pedig hogy az is, ki tesz az iparra, földművelésre szánta magát, szeretne állásához mért ismerettel birni, az kétségbevonhatlan. Már most kérdem: hol fogja ez ismeretet az ilyen megszerezni? A normális iskolában, mely előkészítő osztály a gymnasiumra? A kis gymnasiumban, melynek alsóbb osztály a előkészítő a felsőbbre, s így az osztályok elsőtől a nyolcadikig szakadatlan láncszemekként vannak egymáshoz forrva, melyet szakasz meg bárhol, nem sokkal többet nyertél a semminél? Pedig a népnek ismeret kell, s iskolába küldi fiát, járat vele 2—3 gymnasiumos osztályt, s aztán küldi a neki szánt pályára. — Vagy nem vittük és naponként veszünk észre, hogy a gymnasium alsóbb osztályában százakra megy a tanulók száma, s midőn a nyolcadik osztályhoz érünk, alig találunk 10—mőd tizet. Hova lett a többi? a kapához vagy a műhelybe mentek. De nekik az írás és számolásnál több ismeret kellett, azért jártak 2—3 osztályt s ott mit tanultak? Nehány napig el tudták talán meg a m e n s a t conjunctional egyebet semmit; mert a mit még ott hallottak, csak anyyi, mint mikor az utasnak meg akarjuk magyarázni az utat, merre kell Pestre menni, s azt mondjuk: hát barátom Pestre akar menni? gyalog-e vagy kocsin? mert gyalogut is van, meg kocsiut is van, hát hogy akar menni? És erre az utas hátlat fordít.

Nem akarok hozadalmas lenni, csupán azt akarom megmutatni, hogy Mátra vidéke gazdagon van megajándékozva a természettől; s hogy népe nem hogy ismeri de megbecsülni sem tudja még kincseit; nem tudja mert nem is tanulja, mert nines hol tanulnia. Természetesen mindenre azt mondja az olvasó: hát mit csináljunk most? Állítsunk iskolákat, hol az élet legszükségesebb s a jelen korban elkerülhetetlen ismereteit tanulja a gyermek, hol reál az az való, a közéletre szánt s alkalmazott tudományt szerezz az ifju — állítsunk reál iskolákat, hogy a nép ne legyen kénytelen gyermekével egy két gymnasialis osztályt hasztalan, minden eredmény nélkül jártni; melynek többi között gyakran az a következménye, hogy a gondos apa, ki gyermekét nem iskoláztathatván, mesterségre szánta, ugyde a gyermek tán kissé jobb tehetséget mutatott, és akkor felébred a ferde gondolkodásu apa büszkesége, s fiát tudós embernek szeretné látni. Reá költi tehát esekély vagyonát, hogy iskoláztathassa, a fiu keresztülfutja pályáját, s minthogy a középzerítésen felül nem tudott emelkedni, s hogy a rideg való nem a rózsás költészet, melyet az ifju szokott agyában forgatni, katonája lett a proletár hadnak, s mint ilyen terhe a földnek, holt mint iparos tán derék polgára lett volna a hazának. Vagy fordítsuk meg. Az apa mesterségre szánta fiát — ugyde a gyermeknek pár iskolát járva megtetszik a deák élet, és semmi kedve a mesterségre; de az apa kényszeríti, a fiu enged a hatalomnak, az erőnek addig míg nyonja, midőn a nyomás megszűnt, a mihez kedve nines, elhagyja, és lesz belőle . . . szükségtelen mondanom.

Eltelkintve azonban mindettől, csak az egyszerű elmélethez térek vissza: hogy ismeretet a népnek; mert neki ismeret kell. Reál ismeretet a népnek, mert így fogja nem csak megbecsülni, de fel is használni tudni sajátját önjelétére. Építsünk reál iskolákat!*) Szederkényi.

*) Építeni sem kellene egyelőre — ebben a szűk világban; hanem például Egerben — a főelemi iskolát reál-irányúvá kell átalakítani, mi épen nem lenne nehéz. Erről majd bővebben. — Szerk.

LEVELEZÉSEK.

Pesti levelek.

XIX.

Párizs, az a Párizs, melynek utcáit egykor Robespierre, Danton vérbetűkkel írák be, melynek falai közül Napoleon osztá Európának parancsait, honnan a polgárkirályság s a respublika tusái a száraz földrészt rendíték meg, ismét harcok színhegye lett; csak hogy most e harc nem az anyagi erő, de az eszmék harca, nem is az utcákon, hanem a senatusban vivatik. — Ha valaki arra kérne fel, hogy mondjam el neki a mult hét nevezetesebb eseményeit egyedül a párizsi kamarák vitáira utasítanám, melyek végmegállapodása, a jövő történelmének egyik kiinduló pontja. A történetíró, ki nem állapodik meg a tények egyszerű regisztrálásánál, hanem alapokait is firkészi, e vitákkal egykor sokat fog foglalkozni. Egyesek: írók s státusférfiak, journalisták s szónokok ajkairól megszoktuk már az eszmék ilyszertü nyilvánulását közönségesnek tekinteni; de egy testület ha nyilatkozik, mindenesetre azt mutatja, hogy a szó nem egyesek szava többé, de a többségé — s vox populi vox Dei elvénél fogva az ige testté is fog válni.

A francia senatus megszavazta a föllirat azon pontját, melyben kéri a császárt, hogy a romai kérést siessen mielőbb megoldani.

Ezzel Olaszország sorsa új stadiumba lépett, vele együtt Európa is egy lépést tett előre azon aera felé, melyet részére a jelenkor a mult események szelleméből kombinálva teremtet.

— Ama változást, mely a „Magyar Sajtó“ val történt, olvasóim nagy részben tudják. Az országgyűlés idejében ugynevezett határozati párt tekintélyesebb főnökei saját organumuk jelölék ki e lapot, s a „szabadelvtű Magyarországnak“ vezérezim bővebb constatirozására „Democratia“ című ciksozozatot olvastunk is már lapjain (T. K.) Tisza a Kálmántól. Most a lap szerkesztését Jókai Mór vette át, s a lap, mottójához hiven, tekintélyes organummá lett, mely democratikus irányban igyekszik megoldani a hazai — különösen a nemzetiségi kérdést. A „Jövő“ című lap, mely a legszélő baloldaliak közlönye, szintén democratikus irányban működik, s a fenjelölt kérdéseket szintén ez irányban véli legsikeresebben megoldhatóknak — csak hogy mit veszünk észre a kettő működésében: a „Sajtó“ tiszteli még az eszmét is: hogy „a haza minden előtt;“ a „Jövő“ azonban magas világnézetében arra a mondatra fakad: ubi bene, ibi Patria. „A látomány szépsége az egyén felfogásában rejlik“ — mond Lamartine. „Az izlésről ne disputálj“ — mond a közmondás. Tehát mi is elhallgatunk. Sz. *)

Pest, mart 19.

Nem rég szóba hoztam a londoni világkiállításra küldendő tárgyakat; s mivel ezen ügy sok tekintetben nagy fontosságú, szabadon felőle ismét szólanom. — Nem számítva az olajfestvényeket és fényrajzokat a köztelekben látható tárgyak kétfélek: készítmények és termények. Vannak, kik azt állítják, hogy mivel gyár s általában készítményi iparunk igen messze áll az angoloké mögött, felesleges, sőt kár posztót, s egyéb szöveteket, sőt eszmákat s cipőket is küldeni Londonba; mert ezek után csak azt fogják látni az angolok, hogy e téren még igen hátra vagyunk. Az ily nézetből kiindulók szerint, csak terményeket kellene küldeni, hogy az angolok hazánk e tekintetbeni gazdagságát s terményeink minőségét látván, felérk fordítsák kereskedői figyelmüket; s ez által itt azt, a mire szükség van, s talán előnyösebben, mint egyebütt fölkeresvén, ez által pénzt szivárogtassanak, ebben oly nagy szükségét szenvedő hazánkba. Szerintem is kétségtelenül az a főszempont, hogy termékeink iránt figyelmet gerjesztvén, azokat keresetté tegyük, szóval hogy hazánk vásárlási piacézá váljék a világkereskedelemre nézve. Azonban ninesen egészen igazuk azoknak, kik felszólamlanak az ellen, hogy posztó s egyéb szövetek is küldetnek Londonba. Vannak azok közt olyanok is, melyek min-

*) Nemde csodálkozik, hogy mai levelének csak eleje és vége látott világot. A körülmények népszerűsítették a becses levél lényeges részének kihagyására. Nem sokára — tán egy hét múlva — még jobban fog csudálkozni a körülmények kényszerűségén. Szerk.

JÓTÉKONYSÁG.

denesetre figyelmet érdemelnek, s kéz- és gyáripa-
runk örvendésére emelkedésre mutatnak. Már ami
a cipőket s eszímákat illeti, biz ezek készítőikre
nézve olyanok, hogy ha rajtam állana, egyet sem
küldenék Londonba.

Ezt előre bocsájtván örömmel mondhatom, hogy
hazánk termelési gazdagsága a kalászos, hüve-
lyes s olajos vetemények, festőfűvek, gyökerek,
— a kender, bór, gyapju, ásványok, selyem, bor,
dohány; fatörzsök kerék alakú s átmérőjük nagy-
ságát mutató fűrészményei stb. a legszebben s leg-
örvendetesebben vannak képviselve.

Mily élvezet lenne például az egri hölgyekre
nézve (kik habár a felsőbb műveltség ékessége ál-
tal diszlenek, mégis mind jó gazdasszonyok, amint
ez minden jó asszonytól meg is lehet kívánni) a borsó,
lenese, s egyéb hüvelyes s kerti növények sok ne-
mében gyönyörködni, melyekből aztán tetszésük
szerint rendelhetnének meg az illető kiállítóknál,
mi által a szemek nagyságánál fogva igen nyerne
kerti gazdaságuk. S szabadjon itt megjegyezmem,
mikip a kertészeti gazdaságnak fontosságát tekintve
igen czélszerű lenne, ha akár a kertészársulat
akár azon érdekes vállalat, mely G i r o k u t i ur fel-
ügyelete s tevékeny előmozdítása alatt áll, időnkint
oly nagyobb városokba, a melyek egyes vidékek
gyűlpontjainak szolgálnak, egy bizonyos helyiségben
leendő kiállítás végett a kerti növények s főleg hü-
velyes vetemények magvaiból bár csekély meny-
nyiséget küldenének; minek következtében például
a gyöngyösi bab, borsó stb. látása után mindene-
sre több megrendelés történnék a gazdasszonyok
által, mint jelenleg a sok csalódás miatt hiteltüket
vesztett hirdetések után.

A mi a fák törzse átmérőjét mutató kerek alaku
fűrészményeket illeti, egy tölgy, mely Kaposvárról
küldetett, valóban meglepő nagysága, — s ezen
kívül még több oly példány van, mely okvetlenül
nagy figyelmet fog gerjeszteni. — Marmarosból
egy 18 öl magas tölgyfa fog Londonba szállítani,
a magosságot addig értem, hol a galyak kezdődtek s
egy ez óriási nagysága fa volt.

De szabadjon kérdezmem: miért nincs képvi-
selve Eger vidéke fa gazdagsága?
Remellay Gusztáv.

A helybeli gymnasium negyedik osztálybeli
tanuló ifjai a ker. szeretettől indítatva 12 frt 40
krát adakoztak össze a árvízkarosultak felségé-
sére, s ez összeget az illető helyre juttatás végett e
lapok szerkesztőjénél tették le. Az irtalmas ég ju-
talmazza felebaráti szép részvéteiket!

Városunk és szomszéd vidékünk nemeslelkű
lakosai f. hó 12 én ismét fényes tanubizonyosságát
adták felebaráti szeretetöknek, és azon nemes ösz-
tönnök, melylyel minden korszerű vállalatok iránt
viseltetni szoktak. A nevezett napon ugyanis a fel-
állítandó kiseddóvoda javára zene és szava-
latai estély adatott a helybeli casino teremében.
A helyiségek zsufoltságig tömve voltak, és pedig nem
egyedül a helybeli, hanem távoli látogatók által is.
Hogy ezen számos látogatás nem esupa kíváncsi-
ságból, vagy mulatási vágyból, hanem valóságosan
az üdvös vállalat iránti szeretetből eredett, azt sze-
rekesek valánk azon körülményből következtetni:
mert kevesen elégedtek meg a kiszabott helyárak
lefizetésével, hanem a tehetősb rész még azonfelül
külön adakozásokkal is szaporította ezen esti jöve-
delmet. Ily nagylelkű közönség mellett, polgári
erényt gyakorolni, valóságos gyönyör, kivált ha
meggondoljuk, hogy az értelmi osztálya Gyöngyös-
nek, melyre ily vállalatoknál egyedül számolni le-
het, nem oly felette tehetősb, hogy egy intézetet a
másik után teremteni oly könnyen képes volna: —
25 évvel ezelőtt egy nagyszerű kórházat, most ismét
egy kiseddóvót.

Miután ezen általános elismerés által az egész
közönségnek hálás köszönetünket fejeznök ki,
kedves kötelességünknek tartjuk egyesek közremű-
ködését is nyilvános megemlítés által kiemelni.
Ezek között első sorban áll gr. Szapáry Józsefné,
báró Oreczy Anna asszony, ki nemesak hogy illo
helyét 25 o. é. frtkkal váltotta meg, hanem a hang-
verseny elrendezésében is tettegő annyira részt vett,
hogy az egész elrendezést alig lehet másnak, mint
a nagylelkű grófnő fáradozásának s közreműködésének
köszönni. Ezen estély jötevői között fény-
lik továbbá gr. Schaffgöche Frigyes helybeli
ezredes emberbaráti neve is, ki 20 o. é. frtkkal já-

rult e hasznos intézet létesítéséhez; továbbá báró
Boxberg Sópia asszony 10 frttal, Auersberg
Sarolta hercegnő 10 frttal, Skultety Malvina assz-
zony 10 frttal, gróf Szapáry Imre 5 frttal, báró
Wimpfen nyugalm. alezredes 6 frttal, Kosz-
máry János 20 frttal, Bognár János eszédi lel-
kész 5 frttal, és mások 1—2 frttal.

De szintén nem csekély mértékben érdemlették
ki hálás köszönetünket azon urak és urhölgyek,
kik egyszerű felhívásunkra késznek nyilatkoztak,
szép tehetségeiket a közhasznu czélra felajánlani.
Elfelejtethetlen fog maradni a gyöngyösi közönség
előtt Fux Karolina és Theindl Mária urhölgyek
elragadó zongorajátéka; elfelejtethetlen Skul-
tety Stefanie és Jeszenszky Irma viruló ur-
hölgyeknek a zongorajátékban oly fényesen tanu-
sított képessége; nemkülönbön Zalár József ur-
nak megható, Balla Ida urhölgynek lelkes és
bátor, Wolf Leonie urhölgynek a várakozást fel-
lülmuló szavalaik. Ezen estét végre még igen
érdekessé tette Mala tinszky György remek
zongorajátéka, és Polyák György kellemes éneke.
A nevezett műkedvelők előadásai a közönség zajos
tetszésiben részesültek. Az esti bevétel 292 frt 50
kr o. é.

A kiseddóvoda ekként f. évi május 1-én meg
fog nyitni; és így szerény indítványom a lelkes
gyöngyösi közönség pártolása által által csak ha-
mar czélját érte. — Kelt Gyöngyösön, martius 10-
én 1862.
*Hornor István,
orvos-tudor.*

Kimutatása a gyöngyösi Népkör-Egyesületnél a
hazai árvízkarosult szeresélen testvéreink nyomorai
enyhítésére begyűlt összegnek, az adakozók megneve-
zésével. I. Az egyesület által 1862-ik évi martius 1.
rendezett szavaltai és zeneestély tiszta jövedelme
104 frt 24 kr. — II. Az egyesület által a városban
levő czéhek és társulatokhoz intézett felhívás foly-
tán adakoztak e szent czélra: t. cz. asztalosczéh
10 frt, bodnárcezh 4 frt, eszmadiacezh 40 frt, fa-
zekacezh 5 frt, kőműves- és écs egyestül czéh 10
frt, kalaposezh 5 frt, lakatosezh 2 frt, magyar ti-
márcezh 28 frt 60 kr, molnárcezh 15 frt, szabócezh
20 frt, szűrszabócezh 5 frt, Szent-István-társulat
12 frt, Szent-Lélek-társulat 30 frt. — III. Az egye-

sület által meg-
sület pénztárából
ezér János 5 fr
Valachi János 5
rencz 2 frt, For-
30 kr, Haneman
Sveticska Antal
pek Alajos 1 frt
3 frt, Letanóczky
Pap Melchisedel
Nagy Ferencz
Ujhely Mátyás
József 50 kr, Ho-
50 kr, Medveczk
vák János 50 kr
1 frt, Aranyos A
Kiss József 1 frt
Imre 2 frt, Sajos
4 frt 50 kr, gr. S
Kovács László
nóczky János 5
István 50 kr, öz
összesen 416 fr
elkültetett. — K

— A ki haz-
szont; — ennek
nép, mely mind
örvendetes vallá-
kodás alatt. A b
terez, szerdán a
pénteken a minor
házban) nagyszá-
V
frt. Ném e
könyöradomány-
melyről más eg-
domás szerint —
lül előlvadt har-
szedési és elsz-
nonok ur ö nga-
plom felségítésé-
100 frot, L a p s i
frtot adományoz-
V

— A ki haz-
szont; — ennek
nép, mely mind
örvendetes vallá-
kodás alatt. A b
terez, szerdán a
pénteken a minor
házban) nagyszá-
V
frt. Ném e
könyöradomány-
melyről más eg-
domás szerint —
lül előlvadt har-
szedési és elsz-
nonok ur ö nga-
plom felségítésé-
100 frot, L a p s i
frtot adományoz-
V

TÁRCSA.

Emléksarnok.

I.
Morvay János mezkövesdi plebános.
(† 1862. január 10-én).

A szerencse vagy vakmerőség hőssé
teheti az embert; de naggyá egye-
dül az érely. M a s s i l o n.

IV.

a) 1831. aug. 19-én Fekete Károly, szőlősi ple-
bános hálás köszönetet mond, s a gyögmód sike-
rét bizonyítja. Több hasonló van.

b) 1831. oct. 1-én Egger József, Stájerország-
ban es. kir. vasgyár-igazgató, (diósgyőri száрма-
zást) magasztaló elismeréssel teljes sorokban je-
lentli a gyögmód üdvös hatását, melynek példá-
nyait ott János főherceg terjeszté.

c) 1831. oct. 5-én Steer Márton, pataviai orvos-
tudor és tanár, nádori utasításból, látogatást tett
Bábolnán, s a honn nem levőnek saját kezűleg irt
czímét hagyta emlékül.

d) 1832. január 27-én Csehországból a perhar-
czi segédlelkész hona megvizsgálójának, közdi-
cséretet nyert nagy hasznuak jelenti a gyögmód-
dot.

e) Egy jelenleg s talán később is meg nem ne-
vezendő jeles férfiú, nagytekintélyű hevesmegyei
hivatalnok s táblabíró a gyögmód áldásos sikerét
esküvel s nagyszerű bizonyítványokkal tanusitni
ajánlkozik. De azért nem nevezhető meg, mert, az
emberi gyengeségnek engedve, leírja azon nemtisz-
tességes utat, melyen a főpásztor mellőzésével le-
het és szokás keresni a kanonokságot. Erre a bol-
dogult szerényen s hozzá illő magasztossággal vá-
laszolt 1832. apr. 12.

f) Heves, Békés vármegyék nemesak táblabi-
ról neveztek, a mi akkoron nagy megtiszteltetés
volt, hanem a nádornak s ő felségének határozó
szavakkal ajánlották. Az 1832-iki országgyűlésen a
veszprémi követ által említetve, közelismerésben
részesült. Hevesmegye közgyűlési jegyzőkönyvében
(1831-ik október 23-án) ily lelkes szavakkal örö-
kíté emléket: „Csodálva imádván e nemes várme-
gyék rendei a menyei gondviselést, mely, midőn el-
láthatlan szent czéljaiból végtelen igazsága szerint
az emberi nemzetet súlyos csapásokkal látogatja,
egyszersmind végtelen irtalma szerint mentő segéd
eszközöket mutat, — megemlékeztek megújuló
kebelében, érseki Eger városában született hazá-
jok fiának, tisztelendő Morvay János tiszabábol-
nai plebános urnak ezen, Isten kegyelméből már
csak nem egészen megszünt, de az egész hazán su-
lyosan feküdt, szomorú időszakokban szerzett ér-
deimeiről: a ki mint mindenek tudják, az egész vi-
lágban rémítő nevével s öldöklő dúlásáról inkább
mint belső természetéről ismeretes s azért a leg-
nagyobb rettegést okozó keletindiai kolerabeteg-
ségnek rendeltetése helyén lett kiűtésekör, nem
csak mint az igaz szokott a haláltól való irtozás-
nak féltetével, az Istenben helyezvén bizodal-

mát, s szenvedő felebarátait nemes maga felaján-
lásával a halálos veszedelemben ápolgatni sietett,
hanem még az általa alkalmazott s az orvosi sze-
rektől és személyektől minden bizodalmat elveszej-
tett köznépnél is nyilván a legnagyobb bizodalmat
gerjesztő s azért legszebben elfogadott or-
voslása módja által a sirnak örökös sötétségétől
való megmentésével közvetlenül és közvetve ezer
meg ezer embertársainak az életben lett megtartá-
sának eszköze volt, s ez által Egernek, Hevesnek,
Bábolnának, Borsodnak s az egész Magyar hazának
diszére, egész Európában is dicséretesen ismer-
téssé lett. Jeles hazájok fiának tehát az emberiség
iránt szerzett nagy érdemének méltó jutalmául,
azon kívül, hogy a legközelebbi közgyűlésen nagy-
méltósága P.-Ersek és örökös főispán ur ő excel-
lentiája által megebeli táblabírónak kineveztetett,
az egybegyűlt karok és rendek elhatározták azt:
hogy nevezett bábolnai plebános ur ő es. kir. Föl-
ségének nagy kegyelmébe jobbágyi egész aláza-
tossággal ajánltassék, és szintezzen ajánlásnak részé-
ről is leendő előmozdítására szomszéd nemes Bor-
sod vármegye is atyafiságos, szomszédaságos szere-
tetel megkerestessék.“

Ennyi, közelből s távolból eredt elismeréshez
koronánál járult főpásztorának atyai méltánylatot
és szeretetet tanusított eljárása, ki fejedelmi juta-
lomra ajánlta őt s az igazság és kegyelem trónjánál
meghallgatott. Nagy arany érdempénz lón a fe-
jedelmi jutalom, a felség arczképével s illő hátirat-
tal; fensőbb rendelet szerint Hevesmegye nyilvános
gyűlésében kelle azt a jutalmat érdemelnek mel-
lére függeszteni. Megtörtént. A főpásztor-főispántól
a megyei karok örömdülvözetlei közt vette át s el-
érzékenyült szív szerény szavaival köszönte meg a
dicsés érdemjelt, mely drága s nemes érez volt.
De még nemesebb kebelre függesztetett.“⁸⁾

V.

Fátyolt vonjak-e az elmúlt, a leélt győtrelem-
re? Nem én, ha megfeszítetek is; ti lássátok, kit
verték által az igazságért, de ezt nem sértem meg
elhallgatással: ha dicsőségét ismeritek, ismerjétek
meg az ahhoz kapcsolott győtrelemet is. Az ő jutalmát
főmegyénk dicsősége- s örömeit kelle tartanunk; s
váltak, kik nem így cselekedtek. A fejedelem arcz-
képével ékes érdempénzhez a megfeszített Istenem-
ber kellett, a koronához kereszt volt szikéséges,
mely szívbe nyomva földi jutalma mellett az égire
emlékeztesse. Már gyögmódjának szerény fájára
körében alkalmazott magán használatáért gya-
núsító állhírek terjesztettek ellene: hogy beteget hal-
lomra hálak, a felgyógyultak ismét hamar vissza-
estek stb. Ez ellen adatokkal védte magát a főme-

⁸⁾ A főpásztori levélhez, melyben a fejedelmi kegy jutalmá-
ról értesítették (1833. oct. 16-án 1777 sz. alatt) mellékelve van a
bécsi kancellaria leirata 1833. mari. 7-ről, melyből világosan ki-
tűnik, hogy főpásztor által még a kolera vészdhöngése alatt
mindjárt gyögmódjának orvosilag történt helybenhagyatása után
terjesztetett föl fejedelmi jutalmaztatása 1831. aug. 11-én. E fő-
pásztori levelet az alább érintendő korabeli mezkövesdi plebános
üdvözetek közt kézbesíté neki.

gyei korlátokhoz 1831-ik aug. 24-én irt levelében.
De ez még csak kezdet volt. Jutalmaztatása után
társai közül találkoztak, kik gyanúsíták, hogy
gyögmódját az akkori mezkövesdi plebánostól
tanulta s attól orozta el a jutalmat; és mellőzéssel
sőt hideg sértő kerüléssel keseríték egyre gyanusítva
a szerény lelket; ugy, hogy különös kiengesztel-
és volt köztök szükséges, midőn ugyanazon egy-
házi kerületben más fárára tetettet át. Pedig két-
ségtelen okmányok bizonyítják, hogy az akkori me-
zkövesdi plebános — minden tisztelet neki —
bár hasonló gyögmódot használt, de csak július
29-én hitte el győghithatónak a kolera, sőt még
akkor is ragályosnak tartá azt:*) holott Morvay
már jul. 1-én ragályosnak nem, de győghithatónak
igen is tartá, győghitá is már e napon: tehát a mely
gyögmódot az ország főorvosa július 10-én aján-
lott, azt Bábolna lelkes papja falusi körülmények
igényeihez egyszerűsítve, már 10 nappal előbb al-
kalmazta.**) No de micsoda! vetélytársat képzel-
tek s félték benne: pedig a képzelt vetelkedés fél-
tett kincse nem lön az övé, bár lehetett volna, ha
akkor, in fermenti, a neki ajánlott s fájdalom! má-
sok által használt nem-tiszteséges utól tiszta lel-
ke nem irtózott volna. Most pedig már a képzelt
vetélytárs élete megszünt: oh szűnjék meg hát a
szerencsés nyertes is a béke honába költözött dicső
lelket rágalmaival háborgatni. Nem nemeslelkűség,
az ártatlan magát védni többé nem képes halottat
kisebbiteni — igaztalanul. Mert mily uton jutott ő
a fejedelmi jutalomhoz, kétségtelenül kintinik az i-
mént, 8-ik okmányul idézett főpásztori levélből. El-
oszlát ez minden halvéleményt, megszerényit min-
den rossz akaratot: szörül szóra így hangzik:

„1777. Eger octob. 16. 1834.“ Nagytiszteletű
Plebános Ur! Kedvelt fiam! Midőn két év előtt
a veszélyes kolera betegség dühöngött, uraságod
azonfelül, hogy buzgóan teljesített pásztori köte-
lessége szerint hibeinek lelki vigasztalója volt,
még közrebocsájtozt s e gyászos nyavalyát sze-
renesés sikerrel orvosló saját egyszerű gyögy-
módja által a szenvedő emberiségnek jeles se-
gélyt nyújtott; mert e gyögmód az egész birodal-
om körében különböző nyelveken leggyorsabban a
sajtó utján közzététetvén: igen sokak élete meg-
mentetett; az emberek, letévén a kórnak ragályos-
ságáról táplált előítéletet, egymásnak segélyt nyuj-
tani lelkesítették, s föleledt az Istenben való bizo-
dalom, ki könyörült a mi szorongattatásunkon.

„Uraságod e kintinő érdemeit nyilvános ju-
talomra méltóknak itélvén, legfelsőbb
helyre, terjesztettem; minek következt
ében Ő es. kir. ap. Fölsége az érdemek jutalma-
zása iránti atyai hajlamánál fogva, a párban ide
zárt udvari rendelet tartalma szerint, méltóztatott
uraságodnak nagyobb szerű arany érdempénzt füg-
gövel és szalaggal kegyesen adományozni.

„Midőn e tisztos jutalmazásról uraságodat jelen
leg értesitném, egyszersmind jelentem: hogy e nyert,

⁹⁾ Mindkettőt bizonyítja az idézett napon kelt alesperesi
körlevél.

¹⁰⁾ Atyjához irt levele, töredékben, s a 3 sz. alatti okmány.

mellén hordand
hevesmegyei tis
a megyeházban
teni; mi végre
honn előre rend
legyen.“
Némuljon el
mely örökstanu
szíve szerzé a h
hon atyjának jut
Hogy e fajt
nyerjen, említend
hoz is ugy jutott
pedig igénye mé
jogok alapján m
molyát nyerte.

A fejedelmi
e szavakkal füg
jutalom jöved
rinti elősegelésé
inek más nemes
stb.“. Ő híven me

Menjetelek es
év végén (1831.
tor legmagasabb
meréssel említik
llettel emlékezik
az anyja karjain
merte. Menjetelek
dön az arló pap
dék nyelvén (18
helységben nagy
illő négy tanoda
életben általa b
most is áhitattal
áldó fohászok kö
gények, csak ré
keresvén őt. Va
honunk s egyhá
ban (1851—1862
karba s rendbe l
tori hivatala mi
szüntelen oktató
vid pályámon be
is, szolgáltam, s
megtanultam ism
testvériséget, ér
viselni a nagyur
tornak magát túl
a pásztor lelkes
tem. S ha mi ese
tal a pásztor nev
neki köszönöm —
Nézzétek M
drága kincsét, az
vay buzgalma új
ját filléreiből. A
retne mindenkit
reng, hányzór n
rencsétlen jelen
jobbkez jegyezt
balkéz nem tudja

